

походження, а також гарантувати якісне транспортування до вибраної для проведення експертизи.

Отже, підсумовуючи усе вищесказане, слід зробити висновок, що експертиза лакофарбових матеріалів та покриттів це досить популярний вид криміналістичних експертиз, який застосовується під час встановлення обставин майже усіх видів правопорушень. Проте, особи, які задіяні для збирання матеріалів дослідження та безпосереднього проведення експертизи мають обов'язково враховувати усі нюанси об'єктів та суворо дотримуватися основних правил поводження з ними, адже не дотримавшись усіх правил щодо правильного визначення інформаційного джерела, його особливостей та подальшого пакування й доставлення до визначеного місця проведення експертизи, суб'єкти кримінального провадження можуть порушити достовірність та цілісність зразків, що у свою чергу призведе до унеможливлення проведення повноцінної експертизи та дачі обґрунтованого й об'єктивного висновку експерта.

Список використаних джерел

1. Перлін С.І. Дослідження матеріалів, речовин та виробів у структурі криміналістичної технік. Актуальні проблеми криміналістичного та експертного забезпечення діяльності правоохоронних органів та суду в Україні. Харків, 2021. С. 50-51.

2. Судові експертизи в процесуальному праві України : навч. посіб. /за заг. ред. О. Г. Рувіна. Київ : Видавництво Ліра-К, 2019. 424 с.

3. Кофанов А.В., Кобилянський О.Л., Давидова О.О. Криміналістичне дослідження лакофарбових матеріалів: методичні рекомендації. Київ: КИИ, 2010. 48 с.

4. Гуржій О. Б. Криміналістична експертиза лакофарбових матеріалів та покриттів. Актуальні проблеми криміналістичного та експертного забезпечення діяльності правоохоронних органів та суду в Україні. Харків, 2021. С. 60-61

Новік Микита Володимирович,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
Донецького державного університету
внутрішніх справ

***Науковий керівник: Крушеницький Андрій
Володимирович,*** викладач кафедри
кримінального процесу та криміналістики
факультету № 1 Донецького державного
університету внутрішніх справ

ПРЕД'ЯВЛЕННЯ ДЛЯ ВПІЗНАННЯ ОСОБИ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Пред'явлення для впізнання – це процесуальна діяльність, яка породжує докази. В основі цієї діяльності лежить психологічний процес впізнання, суть якого полягає в порівнянні уявного образу, що зберігається в пам'яті особи, з об'єктом, людиною, які спостерігаються

зараз, в умовах, що їх надав слідчий. У процесі порівняння особа робить висновок: чи є об'єкт, що спостерігається, тим самим (тотожним), який вона спостерігала раніше в зв'язку з подією, що розслідується.

З психологічної точки зору акт ідентифікації – це мислення, ідентифікація двох об'єктів: того, що дійсно надано суб'єкту, і ідеалу, який зберігається в пам'яті. Отже, пред'явлення для впізнання як процес встановлення або заперечення ідентичності або приналежності до групи характеризується двома процесами – фіксуєчим і когнітивним: до першого відноситься засвоєння відмінних рис і формування образу певного об'єкта, до іншого – використання цих характеристик в вирішенні питання групової ідентичності або приналежності, що являє собою висновок, який заснований на уявному аналізі, синтезі і порівнянню ознак.

Пред'явлення для впізнання використовується для встановлення особи, речі або трупа. Пред'явлення для впізнання є частиною слідчих (розшукових) дій, важливість яких полягає в тому, що вони є основним способом збирання доказів, а отже - основним засобом всебічного, повного та неупередженого дослідження всіх обставин кримінального правопорушення [1, с. 285].

Уміння правильно організувати і провести слідчі (розшукові) дії, правильно оцінити отримані результати, свідчить про відповідний рівень професійної підготовки слідчого та прокурора. В ході досудового розслідування вся система криміналістичних тактик, рекомендацій, комбінацій, операцій реалізується за допомогою слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, серед яких велике значення має впізнання людини, речей або трупа [2, с. 396].

Також необхідно відмітити, для того щоб пред'явлення для впізнання пройшло найбільш ефективно і з найбільшою віддачею для конкретного кримінального провадження потрібно щоб слідчий або прокурор мали високий рівень професійної підготовки, тому що правильне проведення та організація слідчої (розшукової) дії призведе до більш чіткого уявлення про злочинні події що яких ведеться досудове розслідування.

Положення кримінального процесуального кодексу дозволяють розрізняти два типи пред'явлення особи для впізнання - в натуральній формі і за зображенням. Якщо перший вид прийнятний і зрозумілий, то другий викликає деякі питання. Перш за все, слід зазначити, що ч. 6 ст. 228 цього кодексу передбачає використання фото і відеозаписів замість безпосереднього сприйняття пізнаваного обличчя. Вибір такого способу проведення слідчої (розшукової) дії може бути наслідком обмеження можливості пред'явлення особи на природі або з тактичних міркувань [3, с. 167].

Людині показують фотографію з особою, яку треба впізнати, разом з іншими фотографіями, яких повинно бути не менше трьох. Представлені фотографії не повинні мати явних відмінностей за формою та іншими особливостями, що істотно впливає на сприйняття зображення. Люди на інших фотографіях повинні бути однієї статі і

можуть не мати явних відмінностей у віці, зовнішності та одязі з особою яку впізнають.

Відомо, що в процесі сприйняття і запам'ятовування особливі прикмети людей зберігаються краще. Тому при допиті вкрай необхідно знати, чи не було у людини цих особливих ознак (шрамів, родимих плям, бородавок, тощо), мав він якісь фізичні недоліки (косоокість, відсутність частини тіла, тощо). Якщо особа запам'ятала тільки ознаки і характеристики тієї частини тіла, яка прикрита одягом, їх не слід пред'являти для впізнання, оскільки такі ознаки і характеристики повинні бути перевірені під час освідування особи [4, с. 669].

Згідно з ч. 1 ст. 228 Кримінального процесуального кодексу України, забороняється показувати перед проведенням впізнання впізнаючому особу, яку він має впізнати. Це пов'язано з психологічними властивостями людини, оскільки було доведено, що останнє сприйняте зображення перед безпосереднім розпізнаванням краще зберігається в пам'яті і відтворюється. З цієї ж причини забороняється пред'являти для впізнання після попереднього проведення тієї ж процедури, але за допомогою перегляду фотографій або відеозаписів однакової людини [3, с. 106].

Невід'ємною частиною процедури впізнання є залучення, крім особи яку впізнають, як мінімум трьох осіб однієї статі, які явно не розрізняються за віком, одягом і зовнішнім виглядом. Причому, вибираючи доповнення, слід звертати увагу не на вік, вказаний в документах, а на те, як вони виглядають насправді.

Людина, яка буде впізнаватися на фотографії, повинна бути зображена таким чином, що і інші особи на фотографіях, тобто, щоб нічим не виділялися різко серед інших (всі фотографії повинні бути пронумеровані, одного розміру, тощо). Представлені фотографії повинні бути оформлені у вигляді таблиці фотографій або вклеєні в протокол і скріплені печаткою слідчого органу. В матеріалах справи повинна міститися інформація про те, як, де і за яких обставин були виявлені фотографії особи, яку необхідно пред'явити для впізнання (протокол обшуку або вилучення, тощо). Розпізнавання обличчя з фотографій відбувається в тому ж процедурному порядку, що і пряме розпізнавання осіб. Якщо особа впізнала когось на фотографії, в протоколі вказується, під яким номером була поміщена фотографія людини, пред'явлена для впізнання, його прізвище, ім'я, по батькові.

М.М. Єфімов зазначив що необхідно приділяти більше уваги часу та місцю проведення слідчої (розшукової) дії. Слід зазначити, що пред'явлення особи для впізнання обумовлено двома факторами, а саме реальною можливістю проведення і пріоритетом, тобто ніж раніше відбудеться впізнання, тим більше інформації, необхідної для розслідування, буде збережено в пам'яті впізнаючого. Звідси випливає, що тільки провівши ідентифікацію якомога раніше, можна розраховувати на ефективність і достовірність результатів такого розслідування. Як правило, пред'явлення для впізнання проходить у слідчому відділенні. Але в частині 4 ст. 228 Кримінального

процесуального кодексу України, законодавець передбачив певну гарантію, яка передбачає з метою забезпечення безпеки особи, яка впізнає, впізнання може проводитися в умовах, коли особа, яку пред'являють для впізнання, не бачить і не чує особи, яка впізнає, тобто поза її візуальним та аудіоспостереженням [5, с. 188].

Здійснивши аналіз наукових праць можна прийти до висновку, що пред'явлення особи для впізнання є найбільш поширеним видом пред'явлення для впізнання, яка застосовується на практиці. Кримінальний процесуальний кодекс встановлює ряд особливостей такої дії, кожна з яких є невід'ємною частиною впізнання особи.

Список використаних джерел

1. О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1. Х. : Право, 2013. 768 с.

2. Коршиков М. В. Современные проблемы предъявления для опознания и классификация его видов: Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. 2013. Т. 26 (65). № 1. С. 394-400.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України : Кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. Офіційний сайт Верховної ради України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 12.11.2021)

4. Аверьянова Т. В., Белкин Р. С., Корухов Ю. Г., Российская Е. Р. Криминалистика. Учебник для вузов. М. : Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА—ИНФРА-М), 2000. С. 659-673

5. Єфімов М.М. Підготовчий етап пред'явлення особи для впізнання під час розслідування злочинів проти моральності: Вісник Національного технічного університету України «Політологія. Соціологія. Право.». 2017. № 1(33). С. 186–189.

Осадча Карина Олександрівна,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра

Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: Свобода Євгенія

Юрїївна, професор кафедри

криміналістичного забезпечення та судових

експертиз Національної академії внутрішніх

справ, кандидат юридичних наук, доцент

СПОСОБИ Й ОСОБЛИВОСТІ ВИЛУЧЕННЯ ЗАПАХОВИХ СЛІДІВ З МІСЦЯ ПОДІЇ ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ПРОВЕДЕННЯ ОДОРОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ

Запахи повсякчасно оточують людину та супроводжують її впродовж усього життя, тому і вчинення протиправних дій не обходиться без виникнення певних запахових слідів, що можуть стати цінним джерелом інформації під час проведення досудового розслідування.